

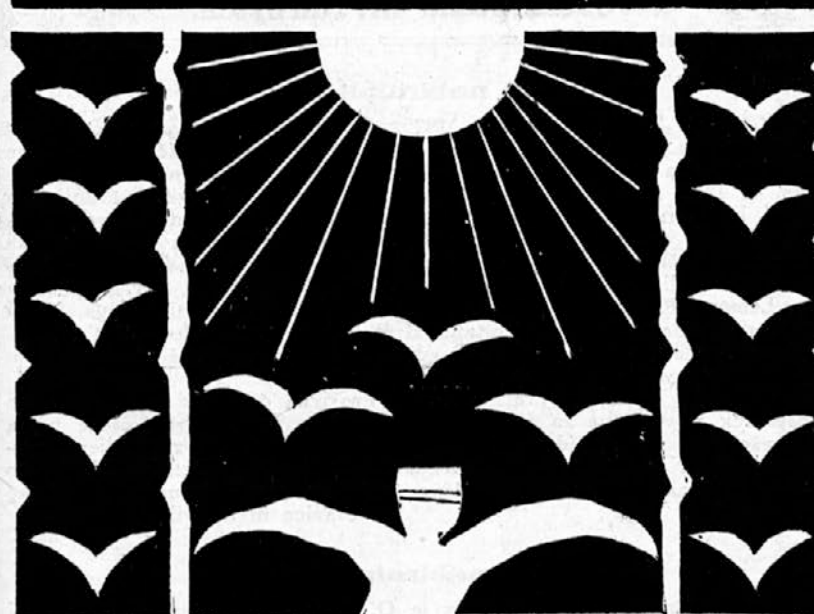
Poštšina plačana v gotovini.

Leto 1925/26, št. 5. jan.

ORLIK

LETNIK JEŠTI

L J U B L J A N A

VSEBINA

Br. E.: Novo leto	49
R. Trnovčan: Molitev ob novem letu	50
Br. E.: Koledniki	50
Br. Nardžič: To je bilo viteško	50
Kaj piše uredniku naraščajnik Jože	52
Ivan Langerholc: Pisatelj hočeš biti? (Nadaljevanje.)	53
Mirko: Pisma iz Rima	55
Br. E.: Prvi sneg	57
K. Mihael: Špolarov Nacek	57
Iz zračnih višin in vodnih globin	59
K. V.: Mladi Cir.	
Vesela pošta br. Nardžiča.	
Za bodrilo in razvedrilo.	
Upravništvo »Orliča«.	

Vesela pošta br. Nardžiča.

Iz nabiralnika.

Začiv sv. Lovrenca, 6. nov. 1925. — G. urednik! Za prvo silo bi morda bilo to. Pozneje seveda še kaj, če bo le čas dopuščal. Mislim sem bil, da bom na ladji lahko več pisal, ker je časa dovolj in vse ugodnosti dane. — Toda nemirno morje je napravilo, da sem bil prvih pet dni prav močno bolan (morska bolezen...). Nič nisem mogel. Zadnja dva dneva sta pa lepa, pa zavoljo raznih potrebnih in nepotrebnih opravil je za pisanje malo časa. — Prav lep pozdrav Tebi in vsem znancem, posebno Orličem in Orličkam. Bog živi!

Br. Nardžič.

Lemont. III., 1. dec. 1925. — G. Antel! Tu zopet nekaj malega. Mislim sem čedneje napisati, pa mi pisalni stroj nagaja in to zelo upliva na obliko. — Drugače ni napačno, vsaj zdi se mi tako. Bomo že videli, če je res. — Pozdrav znancem, zlasti pa Tebi! Bog živi!

Br. Nardžič.

Podgrad. — Ljubi brat Nardžič! Prosiva, odmerite nama skromen prostorček v »Orliču« za najino malo pisemce. Letošnji »Orlič« je nama zelo všeč. V njem najdeva mnogo lepega in poučnega za življenje. — Želiva bratu Nardžiču in vsem »Orličevim« bravcem in bravkam bogatega Miklavža. Enako tudi vesele božične praznike in srečno novo leto! Bog živi!

Slavica in Hedvika Povšetovi.

V nabiralnik.

Pred vsem veselo novico, da je O. P. kupila Vašemu uredniku za Miklavža nov nabiralnik, ki je jako lep in večji od lanskega. Enega ste že uničili, sedaj pa le pridno oblegajte drugega!

Br. Nardžič, Amerika. — Najpoprej izraz najiskrenejšega veselja, da si prišel zdrav čez morje na svoj cilj. Orlič in Orličke bodo gotovo enako zahvalili Boga, da je njihov dobri Nardžič sedaj čil in vesel v Ameriki. Celoten popis potovanja bi nas zelo zanimal, ako bi ga nam poslal. Sedaj tudi upamo, da bo Orlič kmalu razprostrl svoje peroti tudi v Ameriki in dobili bomo nove bratce in sestrice v drugi slovenski zemlji. — Oba opisa sem privzel v januarско številko, ker upam, da bomo vsak mesec osrečeni s kako stvarco. Vsakega poročila bomo vsi zelo veseli, Bog ti daj krepkega zdravja in blagoslova. — Vedno udani Ante.

Nadaljevanje na predzadnji strani.

Br. E.:

Novo leto.

Tiho trka, vstopa prosi,
novo leto dneve nosi,
sproti jih zastonj deli,
vsak jih prejme: jaz in ti!

— »Čas vam dam za pridno delo...
Vaše bo srcé veselo,
če vam bo gospá Dolžnost
spletla venec za krepost! —

Čédnost le duhá pomlaja,
čédnost hrani ključ do raja!
Čas za delo — prvi dar,
Bog njegov je gospodar...

Smrt odvzame truda tovor,
v večnost pojdeš na odgovor...
Prav porabi čas sedaj,
da boš srečen vekomaj!« —

Novo leto bodi zdravo!
Časke Tvoje v božjo slavo
vse posvetil bom zvestó,
da bom žito za nebo!

**Novo leto 1926. naj stori naše Orličé
prave viteze: ljubezni, uljudnosti, mar-
ljivosti, ubogljivosti, srčnosti
in pobožnosti**

To Vam želi udani urednik

ANTE

R. Trnovčan:

Molitev ob novem letu.

O Bog, mogočnejši kot orlov silnih polet,
 veličastnejši kot pesem naših klicarjev,
 daj nam v dneh bodočih pogum,
 da bomo šli mirni skozi krik viharjev.
 Glej, povsod so mreže nevidne razpeli
 poletu našemu in duši naši,
 daj nam moči, vlij nam jo v srca mlada,
 da se najmlajši izmed nas ne preplaši.
 Ljubezen tvoja v naših srcih gori,
 naj ne zaduši jo sveta vihar,
 tvoji slavi naj žari vsekdar!
 Svetu pokažimo tvojo besedo
 in tvoje srce;
 ti moreš, če hočeš, poglej našo bedo.
 naj se dnevi naši razjasne! — —

Br. E.:

Koledniki.

Tam iz dalje
 nas je kralje
 zvezda zala
 pripeljala,
 bratje, sestre,
 danes k vam.

Srečo pravo,
 leto zdravo,
 kratko zimo
 vam želimo,
 mnogo žita
 in sadja!

Oj, koleda!
 Vse nas gleda ...
 Poprtnike
 — tri velike —
 vaša mati
 spekli so ...

Br. Nardžič:

To je bilo viteško!

Obljubil sem pred odhodom Orličem in Orličkam, da bom še pisal v njihov list, in to morebiti že s pota v Ameriko. Ravno imam na ladji lepo priliko, zato hočem popisati en doživljaj na potovanju, ki bo gotovo zanimiv, pa tudi poučen.

Na Švicarskem je bilo, v mestu, ki se imenuje Lucern (Luzern). Mudilo se mi je na brzovlak, ki bi me imel potegniti

v Bazel (Basel) blizu francoske meje. Imel sem s seboj precej težak kovčeg, da ga dalje časa nisem mogel sam nositi. Zato sem si najel postreščika, da ponese kovčeg z menoj na vlak.

In res. Postreščik ostane zunaj ob vlaku, jaz pa tekam od voza do voza in iščem, kje bi bilo kaj prostora zame in mojo prtljago. Vlak je bil jako dolg, toda tudi jako poln — prostora nikjer ... Končno sem iztaknil nekje kotiček, se nagnil ven, da mignem postreščiku — toda moža ni bilo nikjer, vsaj v velikem drenju ga nisem mogel zapaziti, sprevodnik je pa zažvižgal na odhod — — —

Kaj zdaj? Kje je kovčeg? Ali je v vlaku ali ni —?

Skočil sem iz voza in iskal postreščika, toda zastonj. Med tem je vlak zdrčal mimo mene — brez mene — ali tudi brez mojega kovčega —?

Množica se je začela razhajati, jaz sem pa v hudi zadregi gledal okrog, kje utegnem zapaziti vsaj znanega možakarja, če že ne tudi nesrečni kovčeg.

Nenadoma stoji pred menoj neznan mladenič in mi pove: »Spremljal sem prijatelja na vlak. Slučajno sem videl, da je nesel postreščik vaš kovčeg na vlak in se vrnil brez njega. Ne vem sedaj, kje je postreščik, gotovo pa je, da se je kovčeg odpeljal z brzovlakom — — —«

Lepa reč! Priznati moram, da mi je postalo nekoliko vroče, čeravno sem precej vedel, kaj je treba storiti.

Moj neznani prijatelj me pa ni zapustil. Potegnili je iz žepa vozni red, pokukal vanj in mi razlagal:

»Ta brzovlak se ne bo nič ustavil do mesta Oltena. Treba je hitro telefonirati po izvedovalnemu uradu na postaji Olten, naj hitro po prihodu vlaka poišče vaš kovčeg in ga do vašega prihoda spravi. Vi pa lahko potujete z osebnim vlakom, ki odide čez pol ure. V Oltenu dobite kovčeg in lahko potem prestopite v brzovlak do Bazla.«

Odvedel me je nemudoma na poizvedovalni urad, ki ga imajo vse večje postaje, in tam sva povedala mojo nezgodo. Uradnik je razumel in si dal opisati moj kovčeg. Medtem je prišel tudi ubogi postreščik; ves v skrbih je vil roke in glasno tožil, da se mu kaj takega še nikoli ni primerilo. Zatrjeval je, da je skušal tudi sam najti prostor zame v vlaku, ker je videl, da ga ne bom lahko dobil. Res se mu je posrečilo. V neki kotiček je potisnil moj kovčeg in poleg njega zagotovil prostor zame. Potem je hitel mene klicat — toda vlak je že drčal svojo pot ...

Mož se mi je zasmilil, da sem mu ponudil lep švicarski denar. Začudeno me je pogledal, ker je pričakoval hudih besed namesto nagrade.

Poslovil sem se od uradnika in od postreščika, moj neznani prijatelj je pa še ostal pri meni. Spremil me je prav v voz osebnega vlaka in ni imel miru, dokler ni videl, da sedim brez

skrbi na svojem novem prostoru. Še enkrat mi je povedal, kako in kod se bom vozil in kaj naj storim po prihodu v Olten.

Zahvaljeval sem se mu prav od srca. Sicer je res, da bi si bil znal tudi sam pomagati, vendar je človeku v tujem mestu jako ljubo, ako najde dobro dušo, ki rada pomaga. Mladenič se je pa prijazno poslovil in je dejal:

»Nič se ne zahvaljajte, storil sem le svojo dolžnost.«

Ali ni bilo to njegovo ravnanje v resnici — viteško?

Skoraj vso pot do Oltena sem mislil na prijaznega in postrežljivega mladeniča in toplo mi je bilo pri srcu. Spomnil sem se pa tudi na svoje Orličke in sem sklenil, da jim ta dogodek opišem. —

Vlak se je ustavil v Oltenu. Skočil sem iz voza in tekkel na poizvedovalni urad. Prvo, kar sem zagledal skozi odprta vrata, je bil moj — ubežni kovčeg...

Kaj piše uredniku naraščajnik Jože!

Dragi g. urednik!

Hodim v prvi razred meščanske šole, pa imam največje veselje do orlovske organizacije in zlasti sem ponosen, da sem Orlič. Moji starši so zelo dobri, zlasti mama in me ne puste drugam ko v cerkev, v šolo pa k Orličem. K vsaki naši prireditvi gredo mama in ata z nama, imam še sestrico, ki je pa Orličica, Anica ji je pa ime. Ko boste prišli enkrat k nam, pa Vam bom vse predstavil.

Imam lepo knjižnico, kakor ste enkrat zapisali, da naj Vam poročamo. Najodličnejše mesto zavzema naš list »Orlič«. Vsak dan ga imam v roki in se lepe stvari naučim kar na pamet. Na Miklavžev večer sem deklamiral p. Krizosloma pesem v zadnjem »Orliču«. Vitez postal bi rad. To je vžgalo. Orlički so kar zavzeli pozor, ko sem jih pozval na boj zoper sramotilce Boga in Marije. Mama so si brisali solze, jaz pa sem obljubil sv. Miklavžu, da bom še pridnejši.

Moja sestra Anica pa se ni mogla ločiti od Marijine slike in pa od tega, kar je napisala S. Nada. Tako je pridna sedaj in vsa spremenjena. Hoče biti samo poslušna in dobra z vsakim.

Mama imajo tudi svoja lista Mladiko in Bogoljuba. Pa nama zvečer kaj povedo, kaj zanimivega (najmodernejši slov. pisatelji pišejo tudi zajemljivega, op. ur.). Ata pa so predsednik SLS v našem kraju in učeno prebirajo »Slovenca«, ki ga pa midva nikdar ne dobiva v roke.

Tako je pri nas doma. Prav tako prijetno pa je kadar smo Orlički skupaj v Domu. Telovadnico imamo lepo in mnogo orodja v njej. To Vam je življenje, kadar nas je vseh 50 zbranih. Ko vstopi naš vaditelj, ledaj vsi pozdravimo Bog živi! Telovadba se začne. Vedno vadimo najprej osnovne gibe. Rajalni pohodi so tako lepi in delamo vedno nove figure. Pri prostih vajah nas opozarja vaditelj zlasti na lepo izpeljavo posameznih gibov. Ne vzamemo nikdar preveč gibov, a tisto pošteno. Orodna telovadba je za nas predvsem skok čez vrvice in koza. Zadnjič smo skakali s palico. To je bilo smešno. Posebno Kozakovi Miha jo je komaj spravil čez, da smo se mu vsi smejali. Potem se je pa začel kregati, pa ga je vaditelj posvaril in tudi mi smo prejeli, kar nam je šlo.

Po telovadbi imamo kake pomenke in nam g. vaditelj vedno pove kaj zanimivega.

Eno pa me boli in to sem Vam prav za prav hotel napisati, kakor ste nas pozvali, g. urednik. Zakaj nas je tako malo Orličev? Saj smo mi organizacija dobrih, poštenih fantov, saj nepošteni kmalu omahnejo in jih ni več med nas, a da je tako malo dobrih fantov? G. urednik, ponekod starši zelo nasprotujejo, vsaj pri sosedovih gledam: nikamor jih ne puste, pa jih je pet, ko pa ni mame doma, pa lumparije uganjajo in očetove cigarete kadijo. Ako bi pa bili pri Orličih, pa bi vedeli, da je krasti greh, tudi domače stvari jemati, da je tobak škodljiv in da moramo biti pošteni povsod in vsikdar, ker: Bog vse vidi, Bog vse ve, greh se delati ne sme.

Tole sem imel na srcu, ako bi hoteli to povedati staršem, da bi pustili vse otroke k nam Orličem, ki ljubimo Boga, starše in našo slovensko domovino in jugoslovansko državo.

Bog živi!

Udani

Jožek.

Ivan Langerholc:

Pisatelj hočeš biti?

3. Uči se!

(Dalje.)

Že vidim, kako se je pooblačilo tvoje jasno obličje, ko si zagledal pred seboj staro pesem: »Uči se!« Pa ni drugače: ali se uči, ali pa ne boš nikdar pisatelj. Druge milosti ni.

Česa naj se pa učim?

Le počakaj, bova šla kar lepo po vrsti.

Breznika moraš prav dobro poznati. Njegov »Slovenski pravopis« in njegova »Slovenska slovnica« sta vsakemu pisatelju neobhodno potrebna, najbolj pa še takemu, ki se prišteva med vajence pisateljskega stanu. Ne bom terjal od tebe, da znaš oboje na pamet, a prebirati moraš večkrat obe knjigi. Moraš! To je najostrejši velelnik.

Pridno beri naše slovenske pesnike in pisatelje in uči se od njih pravilnega pisanja. Poglej, kako pri njih sledi misel za mislijo, kakšen red vodi njih pripovedovanje.

Njih spise bi najrajši primerjal krasnim in mogočnim stavbam. Temelj jim je skrit v zemlji — iz začetnih besedi še ne moreš dosti spoznati, kakšen bo razvoj povesti.

Poslopje se dvigne iz zemlje, pa je le še vse napol obdelano, pa še to ti zakrivajo ne ravno prelepi odri. Spis ali pesem se razvija pred teboj, a vendar še ne čutiš dovolj lepote, ki ti jo pisatelj nudi.

Nazadnje dobi poslopje streho, stene omečejo in jih pobelijo, morda celo poslikajo, poslopje dobi več ali manj zunanjih okraskov, nazadnje odstranijo še odre in pred teboj

stoji dovršeno poslopje. Če zdaj vstopiš v vežo, če pregledaš posamezne sobe in stanovanja, če je v stanovanjih že tudi čedna, dostojna oprava, potem bo šele poslopje napravilo nate vtis dovršenosti in lepote. In če boš ti imel pred seboj dovršen spis in boš ta umotvor parkrat prebral, potem boš nekaj občutil, kakor bi ti šele dišalo po lepoti. Parkrat pravim; vsaj parkrat, enkrat je premalo. Če se pa hočeš naužiti njegove lepote — ali pa tudi puščobe (Bog nas varuj tega!) — kakršen je pač spis, potem moraš brati in brati, ko si knjigo odložil, jo moraš še in še vzeti v roke, potem boš šele natanko spoznal pisatelja in mu sledil v skrivnostne hrame njegove umetnosti.

Če si toliko varčen in skrben, da hraniš kakšne svoje zvezke iz šolskih klopi, vzemi jih včasih v roke, pa jih sam sebi glasno preberi. To bo zate jako lepa in poučna vaja v sukanju peresa. Prej pa preberi še spis kakega znanega pisatelja. Potem boš spoznal, kakšen revež neroden si bil takrat. Poskusi danes prav isto reč, seveda bolje, povedati.

Vzemimo za zgled Erjavčev »Sv. večer na Kranjskem«. Skoro v vsaki šoli ga berejo; saj tudi zasluži, da ga.

Poglej pa svoj spis:

Sv. večer.

Na sv. večer smo bili doma. Mati so pekli potice. Sestra je pomivala po hiši. Brat je delal jaslice. Jaz sem ga pa gledal. Oče so vzeli kadilo in so šli z njim okoli hiše. Meni so dali blagoslovljeno vodo. Potem smo šli k sv. maši. Vse je bilo lepo.

Prijatelj! Ali je res, kar si napisal. Ni ne! Prvi stavek je resničen. A drugi in tretji? Sv. večer nosi vendar povsod pri nas pečat prazničnega dneva. Pomivajo ta dan po dnevu, pečejo tudi že čez dan; kvečjemu to bi ti pustil veljati, da je brat bolj proti večeru delal jaslice. O mraku pride na vrsto domača služba božja in z njo se začne sam sveti praznik. Danes bi morebiti isti opis napravil vsaj takole:

Sv. večer.

Zvonovi so napovedali božične praznike. Na sv. večer smo bili vsi doma. Ko se je pričelo nočiti, smo šli s kadihom in z blagoslovljeno vodo po vseh shrambah. Duh kadila je napolnil vso vas in pomešal se je z duhom novopečenega kruha. In to je duh, ki je tako značilen za božične praznike, zlasti še za sv. večer.

Po večerni molitvi smo zavžili kratko večerjo. Med popevanjem božičnih pesmi nam je hitro minul večer. Svetonočni zvon nas je poklical v cerkev. Šli smo. Samo otroci in varuhi so ostali doma. Kako lepo je bilo v cerkvi! Petje, luči, zvonjenje; vse je danes drugačno kakor druge dni.

Res, čudno skrivnostno moč ima ta večer do naših src.

Vidiš, to bi bilo dokaj bolje. Vendar se ne boj, da bi bila Erjavca že presegla. Ne, ne! Ampak napredek je. In to mora poštenega človeka veseliti.

To, kar sem ti zdajle pokazal s popisom sv. večera, hoče povedati eno: Vadi se v pisateljstvu. Poskušaj povedati eno in isto stvar vedno bolje, vedno lepše. Brez napredka ne sme biti. In če ga ni, pusti pero in primi za sekuro.

Mogoče imaš prijatelja, ki mu lahko zaupaš svoje pisateljske skrivnosti. Morda je v bližini kak dijak, da se lahko obrneš nanj, ali domač duhovnik, ali pa kdo drugi?

Vtopi se tudi v slog naših pisateljev. Slog? Kako naj ti to povem? Beri dela naših pisateljev. Levstik, Jurčič, Erjavec, Finžgar, Detela, Meško... Beri naše pesnike. Vodnik, Prešeren, Gregorčič, Aškerc, Medved... No, in še drugi.

Vsi so Slovenci, vsi pišejo slovenski jezik, vsi pevajo v slovenskem jeziku. A vendar se pisatelj loči od pisatelja, pesnik od pesnika. Mehki, nežni Meško, pa krepki, odločni Finžgar; kakšna razlika med obema! Sam vase zamišljeni Medved pa Gregorčič izpod toplega goriškega solnca; oba pesnika, po vsebini morda enaka, po opevanju pa oba tako različna.

Kako boš pisal in pesnil ti?

Spet ti je treba vaje in pa nekoliko lastnega čuta za lepoto.

Finžgar ni za vsakega, Meško ni vsem všeč, tretjim ne ugaja Stritar... Nič za to. Kdor ti je bolj všeč, tistega se pa poprimi. Pridno ga beri, lahko posnemaš njegov slog, njegovo izražanje. Lahko pišeš mehko, da bodo vse nežne duše jokale pod silo tvojega peresa, lahko pritisneš tudi krepko, da se bodo iskre utrinjale, kakor bo vsekala tvoja beseda.

Samo enega ne smeš: k r a s t i. O tem pa drugi pot več.

Pisma iz Rima.

I.

Dragi g. urednik!

Opoldne sva bila v avdijenci pri sv. očetu. Ni nas bilo veliko. Vsak je moral biti dostojno napraqljen. Soba je vsa obdana z rdečimi preprogami, nihče ne govori, po sobi hodijo rimski grofje v rdečih oblekah in pregledujejo naše vstopnice, najbolj pa ženske, če so vse pokrite okrog vratu in na rokah do zapestja, glava pa mora tudi biti ovita v črno ogrinjalo. S stricem sva sedela tik ob vhodu, kjer bi moral vstopiti sveti oče. Dolgo sva čakali. Jaz sem držal v roki našo naraščajsko čepico, nekaj rožnih vencov in škaflo svetinjic, da jih ponesem našim vrlim Orličem. Naenkrat se vrata odpro in vstopi papeška garda in za njo sv. oče. Padel sem na kolena in objel z obema rokama roko sv. očeta, ko me je blagostovil in mi dal poljubiti ribičev prstan. Kako sem prišel iz vatikanske palače in zlasti mimo švicarjev, vojakov v pisanih oblekah s helebardami, tega ne vem. Na Piazza di s. Pietro je naročil stric avto in sva se za 10 lir pripeljala na stanovanje.

Bog živi!

Udani

Mirko.

II.

Danes sva si ogledala baziliko sv. Petra, ki je dolga 187 metrov in ima prostora za 70.000 ljudi. Ker sem rimski svetoletni romar, sem pokleknil najpoprej na Porta santa, sveta vrata, poljubil prag in šel v cerkev. To more vsakdo le videti, opisati ni moči. Kakšna velikost stavbe, slik in kipov! Dolgo sva klečala s stricem ob grobu sv. Petra in Pavla in sva šla še v grobnice papežev, kjer je mnogo pobožnih rimskih gospa na grobu Pija X., ki ga želijo imeti proglašenega za svetnika. — Najlepše pa je bilo v kupoli nad cerkvijo, ki je visoka 117 metrov in 42 metrov široka. (Priateljček Nacek, le oglej si jo na sliki v zadnjem »Orliču«!) Lahko se pelješ zelo visoko z dvigalom, ali pa jo sopihaš peš in to sva storila midva s stricem. V notranjščini kupole so sami mozaiki in me je bilo kar strah pogledati v cerkev, kjer so se videli ljudje kot muhe. Šel sem pa tudi v jabolko, g. urednik. No, ne privoščil bi rad tega vsakemu. Bilo je opoldne in solnce je precej prijetno razgrevalo bronasto jabolko, v katerem je prostora za 16 ljudi in to v višini 117 metrov! Pogledal sem tudi skozi lino, pa Ljubljane nisem videl. Mes'lo Rim pa je bilo lepo razgledno.

Jutri odpotujeva v katakombe. Pošljem sliko in pismo.

Bog živi!

Mirko.

III.

Morda Vam je že znano, kako se tu v Rimu pozdravljajo. Vse samo po fašistovski. Vsi tako pozdravljajo, zlasti državni uradniki. Tujca spoznate po odkrivanju, domačina pa po dviganju roke. — Jutro je, prijetna je pol mimo kolegija sv. Antona, kjer študira sedaj pesnik »Orlič«, č. g. pater Krizostom. Zaman sem gledal, da bi ga kje zagledal, pa ga bom že še obiskal. Na levi smo pustili sv. Janeza v Lateranu, prva stolnica rimskih papežev in deloma v prahu sva jo koracala proti Apijski cesti. Prelepo je bilo, kako so vozili iz okolice Rima deželani vino, olje in druge sadeže v mesto. Vozove imajo samo na dveh kolesih, ker jim ni treba plačevati davka, od štirih pa je velik davek. Prišla sva do kapelice »Quo vadis?«, kjer je baje prišel Gospod sam nasproti Petru, ki je obupan bežal iz Rima in Ga je vprašal Peter: »Gospod, kam greš?« in mu je Gospod odgovoril: »Še enkrat trpeti, da bom utrdil tvojo vero.«

Kalistove katakombe! S pota ne vidiš ničesar. Saj so kristjani prikrili svoja bivališča poganom in so skopali podzemskie rove. Vstopili smo. Seveda, v Italiji se za vsako stvar plačuje napitnina. Malo me je stresel mrz, pa mi je stric ogrnil svoj sveršnik in bili smo pri grobu sv. Cecilije. Sv. mašo je opravljal neki pater in še sedaj ne vem, če ni bil to ravno g. p. Krizostom. Hodili smo po rovih. Ob obeh straneh grobovi v več nadstropjih in tu pa tam večji prostori, kjer so imeli prvi kristjani sestanke. Na grobeh je mnogo spomenikov, ki pravijo, da so zelo dragoceni, nekateri celo iz prvega stoletja po Kristusu. Do sedaj so odkrili že 20.000 metrov katakomb, zasutih je pa še 60.000 metrov. Tu je razsajala tudi svojčas malarija, a so jo pregnali očetje cistercijanci, ki so zasadili v teh močvirnatih krajih drevo evkaliptus, čigar listi nalikujejo našemu orehu. Evkaliptus služi za gosposko pijačo in za čaj.

Danes sem bil malo daljši, pa bodo Orlič že oprostili, Orličice pa vem, da mi še malo ne bodo zamerile. Prilagam nekaj slik, najlepša je pač slika sv. Cecilije, ki jo bom odslej še bolj vneto častil.

Bog živi!

Preudani

Roma, v mesecu oktobru 1925.

Mirko.

Br. E.:

Prvi sneg.

Prvi sneg! —
Zima, zima
v gozdu kima, —
bel je breg...

Naš je dan!
Snežno kepo
kakor repo
stisnem v dlan.

Mladi zbor,
brž po sanke,
stare znanke, —
le navzgor!

Bratec moj,
zadaj sedi,
jaz pa spredi —
Hop — postoj!

Joj, gorjé:
skrite zanke!
Naše sanke
odlete...

Časke tri
smo hiteli — —
V snežec beli
teče kri!

To ni nič!
Kdo bi stokal?
Mar bo jokal
čvrst Orlič?!

K. Mihael:

Špolarov Nacek.

Pred širokimi šolskimi vrati je čakala gruča učencev, kdaj jim bo učitelj odprl in jih pustil v šolo. Stiskali so se tesno drug k drugemu, ker je bilo hladno jutro. Tiho so se razgovarjali, zdaj pa zdaj je kateri postal glasnejši, da bi tako bolj potrdil svoje mnenje, pa je kmalu utihnil, da ga ne bi slišal učitelj, potem gotovo ne bi bilo dobro; kajti učitelj Markovič je strog človek in vsaka stvar, vsak pripetljaj ga razburi do skrajnosti.

Pogovor se je sukal seve o šoli. Prišla je namreč učiteljica na novo, ki bo učila višji razred, in kdo bo šel k nji, to jih je zanimalo.

Dosedaj jih je učil Markovič, ki pa ni bil Bog ve kako prijazen človek. Morda se tega sam ni zavedal, a to ga je odvrčalo od učencev. Sam je učil vse tri razrede.

»Jaz že ne ostanem pri učitelju,« se je tolažil eden izmed večjih, katerega je učitelj vsake pol ure kaznoval, pa ga le ni mogel ukrotiti.

»Prav ti ne boš šel, pa Nacek Špolarov!« je govoril Štefek bahato, kot bi hotel reči: jaz bom pa šel. Lani je imel dobre rede in je tudi največ veljal pri učitelju, ker je njegov oče župan in je učitelj večkrat pri njih obedoval in večerjal, kot doma.

Fantek, ki ga je Štefek imenoval za Naceka, je prav tedaj prišel in je slišal, da ga je nekdo omenil, zato je zardel in

boječe gledal po učencih. Bil je šibkega telesa in slabo oblečen. Pod pazduho je držal staro in obrabljeno knjigo, ki jo je že dve leti nosil v šolo. Drugih šolskih stvari ni imel. Kako tudi! Prave matere ni poznal, mačeha mu je rezala kruha in ga snažila. Bila je prava pisana mati, kakor jih je malo. Kaj se pravi mačeho imeti, zna le oni, ki jo ima. In oče? Tri četrtnine dneva je presedel v gostilni, kako naj bi potem bil Nacek čedno oblečen, kako naj bi imel potem šolske potrebščine v redu?! Kje naj bi dobil knjig, ko še kamenčka in tablice ni imel.

»Naceka bo spet Markovič lasal, ker ničesar ne zna. Ko je vprašan, jeclja, kakor bi imel štruklje v ustih. Same nezadostne je imel lani!« se je norčeval Štefek.

»Saj nisem imel nobene nezadostne!« se je branil Nacek jecljaje.

»Kako pa! Prav dobre si imel!«

Tedaj so se odprla vrata in na sredi praga je obstal učitelj Markovič. Zatekle in krvave oči njegove so begale učence, gledal jih je kakor da bi jih sešteval in jih ogovarjal: Kako bo letos, otroci! Morda je hotel prijazen biti, kdo ve, a učenci mu niso upali gledati v obraz, kot grešniki so šli mimo njega. Nacek se je hotel zmuzniti, da ga učitelj ne bi opazil, pa ga je.

»Hohoho!« se je smejal učitelj z lenim glasom. »Nacek? Še isto knjigo, saj je ne rabiš več, ko je za prvi razred? Ho! Ali bova letos prijatelja?«

Rdeč in poln strahu se je Nacek skril med učence, se tam oddahnil in nato pobegnil v razred.

Šumelo je v razredu, pa ne dolgo, ker je kmalu vstopil učitelj, in vsi so utihnili, kakor da ne bi bilo nikogar v sobi.

Po molitvi je učitelj vprašal učence, kdo bi rad šel k učiteljici. Vstali so vsi razen Naceka.

»Ali bi ti raje pri meni ostal, Nacek?«

»Saj me ne bi niti pustili,« je otožno jecljal ta in gledal pod klop.

Učitelj je čital imena onih, ki naj bi šli k učiteljici; tudi Naceka je imenoval, kar pa ta ni slišal.

»No, Nacek, le pojdi tudi ti, pa bodi priden!« je Nacek slišal prijazno govoriti učitelja v življenju prvikrat sedaj.

Vzdignil se je Nacek v veliko začudenje učencev in šel zadnji počasi, kakor na smrt obsojeni, ki mu ni mnogo do prostosti.

»Kaj boš pa ti pri učiteljici! Jecljal!« se je norčeval jezen Štefek. Nacek je bolešno zastokal in nemo sledil gruči.

Učiteljica jih je prijazno sprejela in jim odkazala sedeže.

»Prosim, jaz ne bom pri Naceku sedel, ker ima uši!« je še jezneje vzkliknil Štefek, ker ga je učiteljica posadila k Naceku.

»Saj ni res!« je sedaj zajokal Nacek.

»Pa imaš!«

Učiteljica ju je presedla; spoznala je sovraštvo županovega sina do ubogega otroka brez prave matere in bolelo jo je v srce.

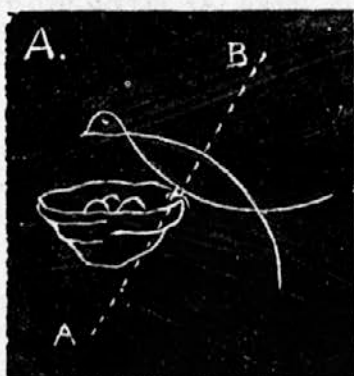
* * *

Na koncu leta pa je učitelj Markovič zvedel od učiteljice, da je Nacek najboljši, Štefek pa je padel.

»A?« se je čudil ta. Pa ni nič pomagalo. Nacek ni več jecljal, tudi zaničeval ga ni več nihče. Za Štefekove grožnje se pa ni menil. Tako se je maščevala usoda na Štefeku, ki je živel prej ob očetovem in učiteljevem prijateljstvu, sedaj pa učitelj ni mogel pomagati.

Iz zračnih višin in vodnih globin.

Neke vrste ptic, ki se radi drže naših domov, ne smemo pozabiti. Ne spadajo sicer med perutnino, vendar jih je človek zelo vesel. Le pogledite pod kap, nad podboje vežnih vrat, ali tudi v vežo! Kaj opazite? Lastovičje gnezdo in v njem par drobnih mladičkov, ki željno odpirajo kijunčke. Lačni so. Glejte, ravno je priletela njihova mati z mušico v kljunu, kako

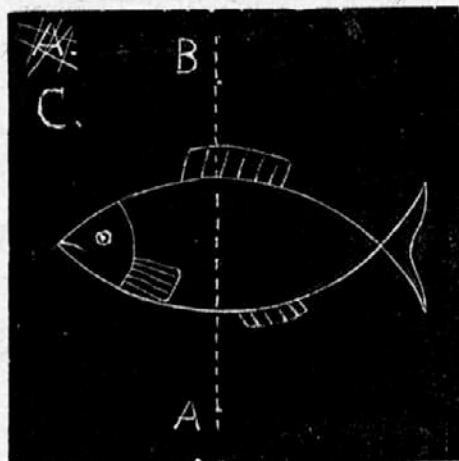
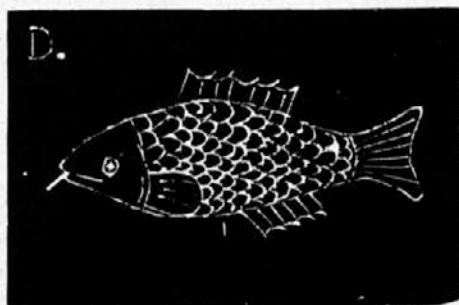

hlatajo po njej. — Je že ni več! Zdaj je čas, da v par potezah narišemo lastovko, kako čepi na gnezdu: le hitro, da nam prej ne odleti.

Napravi poševno črto, pikčasto ali izvlečeno, kakor hočeš, in nariši iz točke A) in B) s pomočjo šestila, če si spreten tudi brez njega, dvoje lokov, ki naj se na desni strani črte stikata na levi pa sečeta. Na stikališču napravi glavicico z očmi in kljunčkom, na spodnji lok pa dvoje kratkih nožič, s katerimi se drži

za rob gnezda, v katerem lahko narišeš jajčka ali mladičke, kakor ti drago. — Glej še nisi dobro narisal, lastovke že ni več, — odletela je iskat hrane za svoje male. Kdor hoče biti pa večji mojster, naj napravi za nameček še sliko lastovke v popolnejši obliki pod B)!

Čas je pa, da še kam drugam pogledamo za »modeli«, da ne boste rekli: »samo po dvorišču nas prepeljava, kakor da bi bilo onkraj plota sveta konec«. No pa jo mahnimo ven v prosto naravo, tja na gozdni rob, kjer tako prijetno žubori potoček. Tam utegnemo dobiti mogoče kaj za pod svinčnik...

Kar sedimo na breg in prično risati. Kaj pa? Povodnega moža? O kaj še! — Ta se je skrila, ker se boji, da ne bi podmorski čoln prišel ponj in da mu ne bi v hrbet zapičil tisto debelo šivanko, ki se ji pravi »torpedo«. Rajši vzemimo »na muho« ali bolje »na svinčnik« onole ribo, ki tako mirno preži na plen. Lep model, kajne! Kar pričnimo: Nariši navpično črto ter načrtaj s šestilom iz točke A) in B) dvoje lokov, podobno kot pri lastovki, samo z večjim premerom, zveži krajišči na levi od črte do črte s krivuljo, da dobiš rep; na desni napravi pa v stikališču malo, navzdol nagnjeno črtico — nota — in nekoliko bolj notri mali lok, ki naj veže oba večja loka, to naj bo meja med glavo in trupom. Da pa bo riba popolnejša, ji napravimo še plavute, hrbtne, trebušne

in stranske, da bo kaj videla pa še oči. Če hočeš, pa nariši še ribo v sliki D), samo pazi, da je ne boš preveč »živo zadel« sicer bo naredila »smuk pod vrbo«, tja k svoji sestrici. — Pa še prihodnjič kaj!

Mladi Cir.

Alkoholne pijače ne rede, ne grejejo, ne dajejo moči, ampak zastrupljajo dušo in telo. Zgodba o mladem Ciru je blesteč dekaz za to trditev.

Cir je prišel kot 12 letni deček na dvor svojega starega očeta, kralja Astijaga iz Medije. Pri pojedini so se kraljevi prijatelji šalili z mladim perzijskim princem in so ga vprašali, katerega ima rajši: očeta ali starega očeta. »Med Perzijci očeta, med Medijci pa starega očeta,« je odgovoril deček.

Kralju je ugajala spretnost vnuka in da bi ga poplašal, mu ponudi kozarec vina. »Ga ne pijem,« se je branil drzni mladič, »strup je v njem!« — »Kako pa prideš na takšne misli,« se je smehljal stari. — »Videl sem te pred nekim časom pri vaši pojedini. Kakšen hrup je bil tol! Najprej ste vpili eden nad drugim, ne da bi se razumeli med seboj. Potem ste zapeli. Bilo je, da bi utekel in vendar ste mislili, da je to najlepše petje. In končno ste se začeli bahati s svojo močjo; ko ste pa hoteli vstati, se nobeden ni mogel držati na nogah. Vsi ste pozabili dalje, kaj ste. Ti nisi vedel, da si kralj in tvoji gosti ne, da so podložniki.«

Astijag je molčal in ni več silil malega zaničevalca vina, da bi pil.

In vi? Pojdite za mladim Cirom, za njegovim lepim zgledom, in odgovorite tistim, ki vas silijo z vinom ali z drugimi pijačami, čisto resnico, kakor jo zaslužijo.

Fr. Govekar, župnik v Lomu. — Upam, da ste prejeli pesmico. Malo težko je, ker so tudi drugi prosili, pa sem moral dajati prepisovati. Mislim, da ni bilo prepozno in ste lahko uprizorili igrice »Božično drevesce«.

Brigita in Anica Demšar. — G. župniku in pisatelju Langerholcu sem osebno obljubil, da bom priobčil v tej številki konec Vajinega izleta, pa mi je br. Nardžič poslal take zanimljivosti iz Amerike, da sem Vajin tudi lep popis odložil še za eno številko. Saj jaz bi rad vse priobčil, pa je preveč in mi vedno veliko ostane.

Božidar Poženel, Jesenice. — Prav fejest fant se mi zdí. Tako korajžen in odkrit, da sem te zelo vesel. Le napiši nam kaj iz življenja jeseniških Orličev. Drugi Orliči na nogel!

Sykita, št. Vid. — Ti si mi zameril, kakor razvidim iz tvojega pisanja. Pa ni tako hudo in ker Te poznam, vem, da boš počasi res napredoval v slikarski umetnosti. Vposlane slike pa že nimam več in jo boš lahko pogrešil. Bodi iskreno pozdravljen, pa mi še kaj piši, da bom lahko priobčil tudi v »Orliču«.

Gracej Vinko. — Upam, da je danes ime pravilno natisnjeno. Da si krivdo prevzel nase, sem Te dvakrat bolj vesel. Poročaj, kako je sedaj pri Vas!

Urednik Ante.

1. Demant.

Besede pomenijo:

1. soglasnik
2. list
3. kar je pri vsaki hiši
4. človek, ki prepeljava ljudi čez reko
5. kazen
6. pri satovju
7. soglasnik

Po sredi navzdol bereš naslov znane-ga orlovskega lista.

2. Kvadrat.

a	a	a	d
d	e	e	l
l	l	o	o
o	o	s	v

Besede se bero vodoravno in navpično

3. Istopisnica.

_____ lovi mačko in, ko jo ujame zakliče: »_____ imam!«

(Pri istopisnici se izpolni to, kar je zaznamovano tukaj s črtami in sicer tako, da se postavi namesto prve črte gotova beseda in ista beseda se postavi namesto drugih dveh črtic; samó, da je v drugem slučaju beseda razdeljena na dva dela in imata ta dva dela zato čisto drug pomen, kakor ga imata, če ju zvežeš.)

Imena rešilcev bomo priobčili in dva, ki bosta vse uganila in bosta izžrebana tudi nagradili.

Upravništvo „Orliča“.

Za naš Marijin vrtec naročam »Orliča«. Prosim, pričnite ga pošiljati takoj. — S spoštovanjem Filip Kavčič, administrator Črni vrh v Italiji, 27. novembra 1925.

Nekateri odseki so premalo vneti za naraščaj in ne vedo, da le tam, kjer bo fant prebiral »Orliča« že zgodaj, da bo zrastel močan rod Orlov. Odseki, zavzemite se za male Orliča, kako vam bodo pozneje hvaležni in vi sami boste lahko rekli: Vršili smo le orlovsko dolžnost. Omenjamo odseke, ki so morebiti pomotoma vrnili, ali pa bi vnovič želeli naročiti »Orliča«, ki mora biti častna zadeva orlovstva. Vič, Šiška, Selca, Semič, Srednja vas, Vodice, Križe, Sv. Anton in Kamnik, kje ste? Bratski odseki, na delo, malo več žrtev in kakšno lepo žetev boste imeli! Cilj naj bo: vsak naraščajnik bodi naročnik Orliča! 8 Din premore vsakdo!

Naročnino za Orliča l. 1926. pošljite čimprej!

Uprava.

»Orlič« izhaja vsak mesec. — List izdaja uprava »Mladosti« (dr. Stanko Žitko). — Uredništvo in upravništvo: Ljubljana, Ljudski dom. — Naročnina (VI. letnik) za odseke, ki naroče vsaj 20 izvodov pod skupnim zavitkom, 8 Din na leto, za vse druge naročnike 12 Din. — Urednik: Fran Zabret. — Za Jugoslovansko tiskarno v Ljubljani: Karel Čeč.